

Gemeente Roerdalen
T.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders
Via e-mail: info@roerdalen.nl

Ons kenmerk: 180813/nvp/gve/gevradv
Onderwerp: Gevraagde adviezen betreffende:

- Verordening Individuele Studietoelage 2018
- Verordening en Beleidsregel Inkomensvoetstuk 2019
- Persoonlijk Participatiebudget voor Pensioengerechtigden 2019
- Beleidsregel Maatschappelijk Actief Bonus 2019

Heerlen/Posterholt, 13 augustus 2018

Geacht College,

De CRR heeft uw adviesverzoeken inzake de onderstaande verordeningen/regelingen in goede orde ontvangen en besproken in haar vergadering van 13 augustus 2018.

Alvorens de verordeningen te bespreken, willen wij graag eerst de volgende, algemene opmerkingen maken.

In uw documenten schrijft u met enige regelmaat over "ambtelijk overleg in de regio Midden-Limburg". De CRR zou graag van u vernemen welke gemeenten bij dit overleg zijn betrokken en wat de implicaties zijn van dit gezamenlijke ambtelijke overleg voor de burgers van de aparte gemeenten.

Voorts constateert de CRR dat het geldelijk niveau van een drietal regelingen omlaag gaat met als argument dat daarmee een groter publiek wordt bereikt. Het is in de ogen van de CRR allereerst vreemd dat een verlaging een groter bereik zou impliceren. Naar mening van de CRR wordt wat dat betreft een beter resultaat bereikt indien er meer ruchtbaarheid aan inkomensondersteunende regelingen wordt gegeven. Zoals al eerder opgemerkt blijven deze extra inkomensregelingen tamelijk onbekend. De CRR pleit derhalve voor een proactieve houding van de gemeente en meer in het bijzonder van de consultants in dezen: de ambtenaren zouden ongevraagd de regelingen onder de aandacht van de Roerdalense minima moeten brengen. Nog steeds worden bijstandsgerechtigden bijvoorbeeld in gesprekken met consultants niet geattendeerd op reeds bestaande regelingen. We zouden graag zien dat in de beleidsregels aandacht wordt besteed aan een vertrouwende, actieve en

betrokken ambtenaar die zijn/haar cliënten goed en volledig informeert. Enige 'reclame' voor de regelingen zou dus zeer wenselijk zijn. De gemeente profileert zich daarmee als een sociale gemeente met oog voor armoede.

Voorts vindt de CRR de verlaging van de regelingen Maatschappelijk Actief Bonus (MAB), Persoonlijk Participatiebudget Pensioengerechtigden (PPP) en Individuele Inkomensvoet (IIT) temeer onbegrijpelijk, nu blijkt dat de kosten voor het primaire levensonderhoud de laatste maanden drastisch stijgen.¹

Ook blijkt uit de geanalyseerde verordeningen en beleidsregels dat mensen slechts voor één regeling in aanmerking kunnen komen. Dus, er vindt automatisch een afwijzing plaats indien iemand met een minimuminkomen een tweede regeling aanvraagt. In de ogen van de CRR is dit een vorm van uitsluiting, want voor veel mensen met een uitkering of minimuminkomen geldt dat zij voor meerdere regelingen in aanmerking zouden moeten en kunnen komen; juist vanwege dat lage inkomen.

De overheid, ook de gemeente Roerdalen, zou bij het opstellen en uitvoeren van beleid, zoals u weet, uit moeten gaan van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel, waarbij in veel gevallen maatwerk de verzwarende factor is.² Ook zorg voor bestaanszekerheid, of zo uw wil het tegengaan van armoede, verdient extra aandacht, zeker nu deze samen met de (financiële) ongelijkheid in Nederland het laatste decennia is toegenomen.³

De bijstand is een voorziening, waarop op grond van wettelijk gestelde criteria een beroep kan worden gedaan om vervolgens al dan niet toegekend te worden. De besproken regelingen ziet de CRR als inkomensondersteunende maatregelen om de minima wat extra's te geven, als een reparatie, want de bijstand is te laag om er volwaardig en menswaardig van te kunnen leven – daar is zowat iedereen het over eens. Dit klemmt temeer nu de bijstandsnormen geen gelijke tred houden met toenemende kosten van het bestaan en zelfs in toenemende mate achterblijven, waardoor armen steeds armer worden in een land waar de welvaart in zijn algemeenheid toeneemt.

Ons verzoek en advies is dan ook duidelijk: ga ruimhartig(er) met deze regelingen om. Beknibbel niet op de bestrijding van armoede, werk aan het geluk en welzijn van iedereen.

¹ www.cbs.nl: De consument betaalde in juli 2,1% meer voor goederen en diensten dan een jaar eerder. In juni was dat 1,7 %, meldt het CBS op 7 augustus 2018. Voor het eerst na september 2013 is de prijsstijging van goederen en diensten op jaarbasis groter dan 2%.

² Art. 26 IVBPR, art. 14EVRM, art. 1 Gw, en art. 1 2de protocol EVRM.

³ Art. 11 IVESCR, art. 20 lid 1 Gw.

Op basis van de bevindingen van de (leden van de) Cliëntenraad Roerdalen adviseren wij niettemin het volgende.

1. Verordening Individuele Studietoelage 2018

Deze individuele studietoelage is bestemd voor studenten/jongeren met een beperking en wordt door het College gezien als een vorm van bijzondere bijstand, concludeert de CRR uit het voorgelegde document.

Met de komst van de Participatiewet in 2015 zijn de gemeenten verplicht om een dergelijke verordening op te stellen. De verschillen tussen de gemeenten waren evenwel groot. U schrijft dat als gevolg van een brief van CNV-jongeren en de Landelijke Studentenvakbond de verordening door veel gemeenten is of wordt aangepast; blijkbaar behoren de gemeenten in de regio Midden-Limburg ook tot deze groep. Niettemin is het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking sinds 14 juli 2016 in Nederland van kracht. In dit verdrag, wat rechtstreeks doorwerkt in de Nederlandse rechtsorde en waaraan burgers rechten aan kunnen ontleen, staat onder andere persoonlijke autonomie en volledige participatie van mensen met een beperking centraal.

De Nederlandse overheid, waaronder de gemeente Roerdalen is verplicht om mensen met een beperking te faciliteren en te realiseren, wat (deels) met de verordening Individuele studietoelage wordt verwezenlijkt. Zeker het kunnen volgen van passend onderwijs is een recht voor eenieder.⁴

Het effect is dat de verordening op een positieve wijze wordt gewijzigd:

- verhoging van de toeslag van € 1.200 naar € 3.600 per jaar
- maandelijkse uitbetaling, zodat ontvangers niet in de (financiële) problemen kunnen komen wanneer het recht vervalt en er moet worden terugbetaald
- jaarlijkse indexering van het bedrag op grond van de gestegen prijzen

De CRR staat achter deze aanpassing, en hoopt dat de gemeente bij aanvraag door mogelijke belanghebbenden snel een besluit neemt, zodat de belanghebbende tijdig weet waar hij of zij aan toe is.

Studenten met een beperking kunnen nu eenmaal moeilijker bijverdienen, slechter dan studenten zonder enige beperking, dus de verhoging van de toelage is een positief besluit wat getuigt van realiteitszin en empathie – een inclusieve samenleving wordt op deze manier stapje-voor-stapje gerealiseerd. De vraag is wel hoe en wie vaststelt of iemand een beperking heeft, zodat hij/zij voor deze regeling in aanmerking komt. In de documenten mist de CRR hoe dit wordt vastgesteld, en door wie.

Echter, er zijn ook studenten **zonder** beperking, maar die vanwege hun leeftijd

⁴ Art. 13 IVESCR, art. 23 Gw.

(< 18 jaar) nog niet in aanmerking komen voor studiefinanciering, en waarvoor de ouders of ouder, die onder de minima vallen of valt, wel financieel aansprakelijk en verantwoordelijk zijn of is. De CRR zou graag zien dat ook jonge studenten, aan hbo of WO, in aanmerking komen voor deze regeling, zeker als de ouder(s) behoort tot de doelgroep van de Participatiewet. Ook 'gezonde' en jonge studenten verdienen niet het WML, ze ontvangen geen studietoelage en hebben geen ouders die de studie kunnen bekostigen. Een verruiming van deze Individuele Studietoelage voor deze groep wordt door de CRR dan ook van harte geadviseerd.

Ergo, de CRR adviseert positief over deze verordening, maar pleit voor enige verruiming.

2. Verordening en Beleidsregeling Individuele Inkomenstoelage 2019

De CRR heeft in het verleden al geadviseerd over de individuele inkomenstoelage (IIT), met name over het feit dat het College en de Raad hadden besloten om deze regeling **niet** voor iedereen die over een te laag inkomen beschikt, open te stellen. In onze ogen was deze beperking in strijd met verdragen en wetten, want er werden groepen bij voorbaat en zonder rechtsgeldige grond uitgesloten. Er waren voor de overheid kennelijk (individuele) rechtszaken nodig om tot dit inzicht te komen. De CRR is deze individuele burgers dankbaar voor hun inzet, doorzettingsvermogen en moed om deze onrechtmatigheden rechterlijk te laten toetsen en derhalve uit de verordening te laten halen.

We willen niet aanmatigend zijn, maar het was in dit geval beter geweest ons advies van destijds op te volgen.

Met de komst van de Participatiewet is er een hele bezuinigingsoperatie uitgevoerd, waarbij niet alleen de criteria zijn verscherpt, de aanspraken beperkt maar ook het budget is verlaagd – naast de tegenwoordig obligate wantrouwende houding ten aanzien van de burger die een beroep moet doen op de sociale zekerheid. Hoewel de gerechtelijke uitspraak al dateert van 29 augustus 2016 komt nu, twee jaar later, de wijziging in de verordening pas 'door'. *Beter laat dan nooit*, denkt de CRR, maar er rijst wel een pregnante vraag: Wat is er gebeurd met de aanvragen voor deze regeling tussen 30 augustus 2016 en heden? Hebben mensen op grond van de jurisprudentie de aanvraag toegekend gekregen of is het afwijzingsbeleid gewoon doorgedaan? Vragen die we graag beantwoord zouden willen zien.

De onderstaande punten zijn in bovengemelde vergadering besproken met betrekking tot de beleidsregel:

- Er moet maatwerk op basis van de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden worden geleverd, maar in de beleidsregel wordt nog steeds de nadruk gelegd op mensen die óf volledig arbeidsongeschikt zijn óf om andere redenen niet in staat zijn reguliere arbeid te verrichten. De mensen die wel in

staat zijn om te werken en een arbeidsverplichting hebben, kunnen óók langdurig in de bijstand zitten of over een laag inkomen beschikken, maar zijn dan afhankelijk van het College en het inzicht daarvan omtrent mogelijke inkomensverbetering. Dit is te abstract in de ogen van de CRR. Een laag inkomen is een laag inkomen en zeker als iemand langer dan twee jaar in de bijstand zit, is er sprake van structurele en langdurige armoede. Dan zou de individuele inkomensvoetstuk per definitie eens per jaar moeten worden uitgekeerd.

- De bedragen zijn verlaagd, terwijl de primaire kosten voor het levensonderhoud stijgen. De CRR zou graag zien dat de IIT en ook de MAB (Maatschappelijke Actief Bonus), weer op het oude peil worden gebracht en net zoals dat bij de Individuele Studieslag het geval is, worden geïndexeerd.
- Het is in onze ogen onjuist om mensen met een arbeidsverplichting uit te sluiten van een inkomensondersteunende regeling. Armoede moet hoe dan ook worden bestreden. In de stukken wordt gedaan alsof mensen gedwongen moeten worden om werk te gaan zoeken, en dat dat de reden is om de inkomensondersteunende maatregelen te beperken of te verlagen. De CRR herkent en erkent dit beeld van de werkzoekende uitkeringsgerechtigden niet en heeft u dit meerdere malen kenbaar proberen te maken.

Wat betreft de verordening kan het volgende worden opgemerkt:

- In artikel 2 lid 1 sub d juncto artikel 2 lid 2 wordt een behoorlijke beperking opgelegd, want er wordt rekening gehouden bij de voorwaarden voor IIT met onder andere opleidingsniveau, werkervaring en gevolgde gemeentelijke trajecten. Hoe wordt dit in de praktijk beoordeeld? Mannelijke uitkeringsgerechtigden met een mbo-opleiding en 20 jaar ervaring en 6 doorlopen trajecten krijgen géén IIT, want die zijn het meest gewild op de arbeidsmarkt? In tegenstelling tot de man, ouder dan 45 jaar, die volgens de meeste werkgevers te oud is en dus wat hij ook doet aan re-integratietrajecten en wat al niet meer, bijna nooit meer aan de bak komt. Op de onlangs gehouden Landelijke Arbeidsmarktdag werd de stand van zaken wat betreft wetenschappelijke bevindingen over de arbeidsmarkt besproken. Daarbij bleek dat leeftijd de grootste discriminerende factor is: werkgevers willen jong, alleen mensen onder de 35 jaar en boven de 45 jaar kun je het wel vergeten. Waarom derhalve deze voorwaarden? U kunt ervan uitgaan dat de meesten er alles aan doen om weer een baan te vinden.
- Het is belangrijk dat een inkomensondersteunende maatregel het doel heeft om mensen met een laag inkomen te ondersteunen; niet om het geld, wat in feite ook door uitkeringsgerechtigden via de betaalde belastingen wordt opgebracht, zoveel mogelijk bij de doelgroepen weg te houden. Generositeit in dezen is geen aardigheid, maar noodzaak.
- In één jaar kan dus óf de IIT óf de MAB worden aangevraagd. Indien mensen dus een IIT aanvragen nadat zij een MAB hebben ontvangen, wordt de IIT

verlaagd. We verzoeken u mensen hierover helder te informeren. Laat ze niet onnodig de hele papierkraam doorlopen, terwijl er op het einde toch niets wordt uitgekeerd of toegekend.

- Wie bepaalt en hoe wordt bepaald of de persoon de juiste inspanningen heeft verricht om tot inkomensverbetering te komen? In onze ogen is dit in de regeling erg subjectief geformuleerd en bovendien onnodig.

De CRR is blij dat op papier in eerste lezing de doelgroepen worden uitgebreid: dat wil zeggen dat mensen met een arbeidsverplichting niet worden uitgesloten van de IIT, maar bij tweede lezing ziet de CRR toch behoorlijk wat mitsen en maren bij deze verordening en beleidsregel.

Het is maar de vraag hoe de uitvoerende ambtenaren dat maatwerk gaan uitvoeren en welke criteria er concreet worden toegepast. De CRR is van mening dat mensen met bijstandsuitkering langer dan 2 jaar sowieso in aanmerking moeten kunnen komen voor de individuele inkomensvoet – de opvolger van de langdurigheidstoelage. Indien mensen daarnaast nog maatschappelijk actief zijn, zouden zij ook een maatschappelijk actief bonus (MAB) moeten kunnen aanvragen. Die beide regelingen zouden naast elkaar moeten kunnen bestaan en beide zouden moeten aangevraagd kunnen worden – én toegekend worden! Overigens keurt de CRR de voorwaarde 'vrijwilligerswerk' af, want het zou ieders eigen keuze moeten zijn om al dan niet vrijwilligerswerk te leveren.

Ergo, de CRR adviseert met inachtneming van bovenstaande kritiekpunten positief.

3. Persoonlijk ParticipatieBudget voor Pensioengerechtigden 2019

Deze beleidsregel is door de CRR eveneens tegen het kritische licht gehouden. Het is de CRR opgevallen dat het College in artikel 2 expliciet melding maakt van het feit dat het PPBP op aanvraag wordt verstrekt; hoe anders vraagt de CRR zich af? Alle regelingen worden namelijk slechts op aanvraag verstrekt – en bij toekenning uitgekeerd! Blijft de vraag hoe pensioengerechtigden weet krijgen van de regeling en dat ze een aanvraag in moeten dienen om in aanmerking te komen. De CRR verzoekt de gemeente dan ook om de 65+'ers proactief te benaderen. De meesten zijn middels de gemeentelijke basisadministratie bekend bij u.

Ten slotte staat er in onze ogen, maar misschien zien we het verkeerd, een fout in art. 4 lid 1: "Geen recht op het Persoonlijk Participatiebudget Pensioengerechtigden heeft de belanghebbende die gedurende de referentieperiode al eerder een verstrekking heeft gehad op grond vanof het Persoonlijk Participatiebudget Pensioengerechtigden".

De tip is om nog eens goed naar dit artikel te kijken en de formulering aan te passen!

Ergo, de CRR adviseert grosso modo positief. Wel verzoeken we u dringend om de regeling proactief onder aandacht van de ouderen te brengen.

4. Beleidsregel Maatschappelijk Actief Bonus (MAB) 2019

De MAB ligt in het verlengde van de IIT. De CRR is verheugd te vernemen dat ook de niet-uitkeringsgerechtigden (nuggers) met een laag gezinsinkomen (niet hoger dan 120% van de bijstandsnorm) hiervoor in aanmerking kunnen komen.

De armoede is in deze gemeente groot, en wellicht dat een MAB een hele kleine druppel kan zijn op een overigens gloeiende plaat. Steeds meer mensen verrichten onbetaald werk, niet alleen omdat zij worden verplicht door de uitkeringsinstanties, maar ook omdat er veel en hard is bezuinigd in bepaalde domeinen, zoals cultuur, zorg, openbare ruimte of SW-bedrijven. Het werk is er wel, maar wordt niet meer of nauwelijks nog betaald. Met een MAB krijgt iemand tenminste enige geldelijke waardering voor de onbetaalde, betrokken en deskundige inzet voor de maatschappij. De overheid draagt een zorgplicht ten aanzien van de maatschappelijke en culturele ontplooiing van haar burgers.⁵ Ze mag de burgers die zich daarvoor belangeloos inzetten best waarderen.

De uitbreiding van de doelgroep naar belanghebbenden IOAW en IOAZ, naast de mensen met een uitkering op basis van de Participatiewet, juicht de CRR uiteraard toe. Niettemin vindt de CRR de referteperiode van 6 maanden verhoudingsgewijs lang.

Ergo, de CRR adviseert met inachtneming van de verplichting van vrijwilligerswerk gedurende een referteperiode van 6 maanden voor minimaal 3 uur per week gematigd positief.

Indien u daar prijs op stelt zijn we graag bereid dit een en ander toe te lichten c.q. met u hierover in overleg te treden. Niettemin hopen we u hiermee naar genoeg te hebben geïnformeerd over onze zienswijze in dezen.

In afwachting van uw reactie, verblijven we,

Met de meeste hoogachting,

Namens de CRR,

Mr. G.C. van Elk (voorzitter)

drs. N. van Poll (secretaris)

Deze brief is digitaal opgemaakt, en derhalve niet ondertekend

⁵ Art. 15 IVESCR, art. 22 lid 3 Gw.